

Notitie van voorbereidingsgroep

Staf commissie KGG

Van

De leden Klos, Kröger en Teunissen

Aan

Commissie voor Klimaat en Groene Groei

Datum

25 juni 2025

Te betrekken bij

Procedurevergadering van 30 juni 2026

Kennisactiviteiten voor debat over advies Nationaal Burgerberaad Klimaat en kabinetsreactie

Inleiding

Het Nationaal Burgerberaad Klimaat heeft zijn advies op 1 december 2025 opgeleverd. Het burgerberaad heeft 23 aanbevelingen geformuleerd, waarvan er 13 met 75% meerderheid door het burgerberaad zijn aangenomen. Deze bestaan vervolgens uit 83 deelaanbevelingen. De kabinetsreactie op het advies is op 29 mei jl. gepubliceerd. Van de 82 deelaanbevelingen neemt het kabinet er 41 over. Over 18 deelaanbevelingen wordt later besloten. Het kabinet neemt 23 deelaanbevelingen niet over. De financiële besluitvorming over de beleidsvoorstellen van het kabinet zal ofwel met de aankomende Miljoenennota op Prinsjesdag of met de Voorjaarsnota in het volgend voorjaar plaatsvinden.

Na de zomer volgt een debat over het advies van het burgerberaad en de kabinetsreactie. Voorafgaand aan het te plannen debat kan de commissie extra kennis vergaren met behulp van kennisactiviteiten. In deze notitie doet de voorbereidingsgroep een voorstel voor mogelijke kennisactiviteiten. Het gaat hierbij alleen om de behandeling van het beleidsinhoudelijk deel van het advies, voor het deel dat gaat over het instrument burgerberaad is de commissie BiZa aan zet.

Beslispunt

- Plenair debat aanvragen tussen Prinsjesdag en het herfstreces

- Organiseren van de volgende kennisactiviteiten:
  - o Een technische briefing door CE Delft en TNO over de effectiviteit en implicaties van de aanbevelingen van het burgerberaad en van de beleidsvoorstellen in de kabinetsreactie.
  - o Een technische briefing door ambtenaren van KGG (en I&W, LVN en VRO) over de kabinetsreactie op de aanbevelingen van het burgerberaad
  - o Een rondetafelgesprek waarin maatschappelijke perspectieven centraal staan, waarvoor de voorbereidingsgroep na het zomerreces een voorstel aan de commissie zal voorleggen.

Plenair debat

De voorbereidingsgroep stelt een plenair debat aan te vragen over het advies van het Nationaal Burgerberaad Klimaat en de kabinetsreactie daarop. Het is raadzaam het debat daarbij het debat te voeren na Prinsjesdag, omdat dan bekend is of, en zo ja welke, beleidsvoorstellen het kabinet heeft meegenomen in de begroting voor 2027. Bij voorkeur vindt het debat plaats nog vóór het herfstreces omdat de slotbijeenkomst van het burgerberaad half november plaatsvindt. Indien de commissie hiermee instemt, zal een lid van de voorbereidingsgroep een verzoek bij de Regelgeving van Werkzaamheden indienen.

De staf zal ten behoeve van het debat een debatwijzer opstellen. Afhankelijk van de kennisbehoefte van de commissie kunnen bepaalde aspecten hierin nader worden uitgediept. Ook kunnen aanvullende ondersteunende producten gemaakt als de commissie hier behoefte aan heeft.

Voorstel voor kennisactiviteiten

Er is al vrij veel informatie beschikbaar over de aanbevelingen van het burgerberaad en de kabinetsreactie op de aanbevelingen. De volgende rapporten zijn verschenen:

[CE Delft: impactanalyse van de 23 aanbevelingen van het burgerberaad](#)

Op verzoek van het burgerberaad heeft CE Delft onderzoek gedaan naar de impact van de 23 aanbevelingen – aangenomen en niet aangenomen - van het burgerberaad. In de impactanalyse is onder andere gekeken naar:

- de te verwachten CO₂-reductie
- economische effecten (kosten en opbrengsten)
- systemische doorwerking
- sociaal-maatschappelijke effecten
- andere milieueffecten
- technische en juridische haalbaarheid.

Per aanbeveling is een factsheet opgesteld. De impactanalyse geeft daarnaast inzicht in de totaaleffecten van alle aanbevelingen.

[Populytics: raadpleging onder inwoners van Nederland](#)

Ten tijde van het burgerberaad is een raadpleging uitgezet onder inwoners van Nederland met als hoofdvraag Waar moet het Nationaal Burgerberaad Klimaat rekening mee houden bij het maken van aanbevelingen? Bijna 36.000 mensen hebben meegedaan aan de raadpleging. De resultaten laten zien wat de gemiddelde Nederlander belangrijk vindt als het gaat om klimaatverandering en klimaatbeleid. De resultaten zijn door het burgerberaad betrokken bij de totstandkoming van de aanbevelingen.

[TNO: expertreview van gedragseffectiviteit van de beleidsvoorstellen op basis van de aanbevelingen van het burgerberaad](#)

Het ministerie heeft TNO gevraagd om te reflecteren op beleidsvoorstellen van het kabinet met de vraag: in welke mate zijn de beleidsvoorstellen effectief in het veranderen van gedrag? Het betreft een kwalitatieve analyse. TNO concludeert onder andere dat beprijzend beleid zoals voorgesteld door het burgerberaad veelal (nog) niet wordt overgenomen door het kabinet, terwijl dit de gedragseffectiviteit sterk zou kunnen vergroten.

[TNO: quick scan van de rechtvaardigheidsaspecten van de aanbevelingen en de beleidsvoorstellen van het kabinet](#)

Op verzoek van het ministerie heeft TNO ook een kwalitatieve analyse uitgevoerd vanuit het perspectief van klimaatrechtvaardigheid. De analyse bestond uit twee fasen. In Fase 1 heeft TNO alle afzonderlijke 'fiches' met de aanbevelingen van het burgerberaad geanalyseerd. Op deze manier kon de reflectie van TNO worden betrokken bij de beleidsontwikkeling. In Fase 2 heeft TNO gekeken naar de kabinetsreactie.

De voorbereidingsgroep stelt voor CE Delft en TNO en het ministerie van EZK/KGG (en van I&W, LVVN en VRO) te vragen een technische briefing te verzorgen:

- o Een technische briefing door CE Delft en TNO, gecombineerd of afzonderlijk
De onderzoekers van CE Delft en TNO kunnen in een briefing vanuit hun expertise ingaan op de effectiviteit en implicaties van de aanbevelingen/beleidsvoorstellen en toelichten waar het kabinet eventuele kansen laat liggen.
- o Een technische briefing door ambtenaren van EZK/KGG (en IenW, LVVN en VRO)
De ambtenaren kunnen in de briefing uitleg geven over de overwegingen om aanbevelingen wel of niet over te nemen, de wijze van implementatie van de beleidsvoorstellen, voorwaarden voor (positieve) besluitvorming over de beleidsvoorstellen die in de wacht staan etc.

Bij voorkeur worden deze technische briefings op dezelfde dag ingepland.

Daarnaast stelt de voorbereidingsgroep voor een rondetafelgesprek te organiseren waarin verschillende perspectieven vanuit stakeholders op de aanbevelingen en de kabinetsreactie centraal staan. De voorbereidingsgroep zal na het zomerreces een voorstel voor een programma ter besluitvorming voorleggen aan de commissie.